

Ecologisch Fruitboombeheer werpt vruchten af

Door: Wouter den Boer

Oude boomgaarden, vaak nog met half- of hoogstamvruchtbomen, worden nog maar zelden goed onderhouden. Vooral aan de zogenaamde huisboomgaardjes, die nog regelmatig naast oude boerderijen te vinden zijn, wordt weinig onderhoud gepleegd. Vaak blijft ook fruit plukken achterwege. Terwijl de huisboomgaard haar vroegere gebruiksfunctie verliest, neemt echter de ecologische waarde toe. Rust, aanbod van voedsel en natuurlijke holten maken de boomgaard tot een toevluchtsoord voor dieren.

De waarde van het boomgaardbiotop

In het Groene Hart zijn nog veel huisboomgaarden aanwezig. Verschillende instanties, waaronder de Vereniging Hoogstamfruit Groene Hart en de stichtingen Landschapsbeheer Zuid-Holland en Landschapsbeheer Utrecht, zetten zich in voor het behoud hiervan. Met subsidiegelden wordt achterstallig onderhoud weggewerkt. Dode bomen worden vervangen door nieuwe aanplant. Tevens wordt gezocht naar mogelijkheden voor verwerking en afzet van het onbespoten fruit. Een restauratie van een oude hoogstamboomgaard wordt verspreid over meerdere jaren uitgevoerd en uitbesteed aan gespecialiseerde snoeibedrijven. G&G Fruitboombeheer, onderdeel van ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot, voert veel van dit snoei- en plantwerk uit. De medewerkers proberen het werk vanuit een ecologische invalshoek te benaderen. Boomgaardeigenaars worden hierbij gewezen op de waarde van het boomgaardbiotop voor planten en dieren. Er worden voorstellen gedaan voor biotoopverbetering, zoals bijvoorbeeld de aanleg van takkenrillen, het planten van knobomen en ophangen van nestkasten. Er wordt zeer veel belang gehecht aan instandhouding van oude en veelal gezichtsbepalende bomen. Daarbij zijn de gesloten kroon, ruwe bast en vaak holle stam of takken bij deze bomen van grote ecologische waarde voor insecten, vogels en zoogdieren.

Ecologisch bewust

Een mooi voorbeeld van het succes van ecologisch bewust beheer is een boomgaard nabij Woerden, langs de Breeveld. Via de Vereniging Hoogstamfruit Groene Hart werd G&G Fruitboombeheer vorig jaar ingehuurd om het achterstallig onderhoud weg te werken en tevens enkele nieuwe hoogstamfruitbomen aan te planten. Bij de aanwezige oude bomen is sprake van zwaar achterstallig onderhoud. Ook een enorme Juttepeer, waarvan de leeftijd op meer dan 80 jaar wordt geschat, was decennia lang niet onderhouden. De dichte kroon is voor snoeien of plukken nauwelijks toegankelijk, maar is des te meer een geschikte schuilplaats en voedertafel voor vogels. Wegwerken van het achterstallig onderhoud zou het uiterlijk en de ecologische functie van de boom ingrijpend veranderen. Het zou dermate drastische snoei vergen dat naar verwachting de levensduur van de boom nadelig zou worden beïnvloed. Op advies van G&G Fruitboombeheer en in overleg met de Vereniging Hoogstamfruit en de boomgaardeigenaar is besloten om bij de Juttepeer geen zwaar onderhoud uit te voeren. Snoeien op de gebruikelijke wijze met behulp van ladders en handzaag is dus niet nodig. Met hulp van een boomchirurg zijn wel enkele overbelaste takken verlicht en dood en ziek hout verwijderd. Een deels uitgescheurde gesteltak werd niet verwijderd, maar met kabels verankerd in de boom. De kans op verder afscheuren is hierdoor beperkt. De oorspronkelijke vorm van de Juttepeer is hierbij geheel behouden gebleven.

© Van der Goes en Groot, V. Nederpel

Een rustende jonge Ransuil in een Juttepeer nabij Woerden.

Juiste keuze

In het voorjaar kwam er bericht van de eigenaar dat er zich een uilennest in de Juttepeer bevond. Het bleek om een familie Ransuilen te gaan. Hoog in de kroon zat een warrig takkennest verscholen tussen de bladeren. De vier jongen hadden het nest inmiddels verlaten en zaten overdag verspreid in de boom te slapen. Bij het invallen van de schemering kwamen de ouders te voorschijn om de jongen te voeren. Uiteindelijk vlogen de jongen zelf ook door de boomgaard, op zoek naar voedsel. “Ze zijn bij ons meer dan welkom en het is prachtig om te zien hoe de jongen opgroeien”, aldus de enthousiaste eigenaar. “Daarbij geeft het ons voldoening dat we met de Juttepeer de juiste keuze hebben gemaakt.”